

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Järjestö, työnantajat/työntekijät

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Sovitaan alueellisesti [Vastuu voi olla hyvinvointialueella tai sovittuna alueellisesti, kunhan on selkeää, mikä taho vastuun kantaa. Usein käy niin, että jaettu vastuu ei ole kenenkään vastuu.]

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

-

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

-

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Kyllä [Siinä tapauksessa kyllä, että aikaresurssit ovat riittävät ja on motivaatiota yhteistyöhön.]

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Yhtäältä lakiesitys johtaa moninkertaiseen kirjaamiseen ja toisaalta voi käydä niin, ettei kukaan kirjaa mitään opiskeluhoitokertomukseen. Onko tällainen erillinen kertomus lainkaan tarpeellinen, vai suorastaan vahingollinen? Esitetyt kirjaamistavat voivat johtaa siihen, että nuoren tukeminen jää huomiotta (tietosuojan hinnalla).

Koululääkäri on monessa koulussa usein juuri sellaisena päivänä, kun koulun kuraattori ja psykologi ovat muualla, usein pragmaattisista työtilakysymyksistä johtuen. Jos kirjaukset ovat eri tietokannoissa, joudutaan tietoturvanäkökulmasta riskialttiiseen viestinvaihtoon ja moninkertaiseen kirjaamiseen. Työaikaa hukataan ja riski väärinymmärryksiin kasvaa.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasäätelyn näkökulmasta?

Nuoren tuen ja avun kannalta on oleellista, että tarpeelliset tiedot siirtyvät nopeasti ja välikäsittä niille toimijoille, jotka nuoren kanssa asioivat. Nuoren (kypsyydestä riippuen lapsenkin) oma näkemys on otettava huomioon.

Yksilön tietoturva on parhaassa suojassa silloin, kun kaikki yksilöä koskevat tiedot ovat samassa potilastietokannassa, johon jää aina jälki, kun potilastiedot avataan. Erillinen opiskeluhoollon kertomus voi heikentää tietoturvaa.

Tilanteet, joissa kuraattorin tietoon tulee asioita, joita hoitavan lääkärin ei pitä saada tietää, ovat poikkeuksia. Asia voisi ratketa niin, että kaikilla työntekijöillä olisi tietotekninen mahdollisuus henkilökohtaisiin muistiinpanoihin asiakkaasta.

8) Opiskeluhoollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen

sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

-

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhoollon palveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

On tärkeää, että opiskeluhoollon (terveydenhoitaja/lääkäri/kuraattori/psykologi) muodostavat yhden hallinnollisen kokonaisuuden. Kuten myös se, että oppilaitoksen työntekijät velvoitetaan ottamaan yhteyttä opiskeluhoollon eikä pelkästään psykologiin tai kuraattoriin. Lähipalvelut palvelevat parhaiten nuoria ja madaltavat kynnyksiä avun hakemiseen. Keskeistä on huolehtia siitä, että kaikilla toimijoilla on riittävästi aikaa tähän työhön.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoollon ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätkö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Lakiesityksessä edelleen painotetaan koululääkärin kohdentamattomia terveystarkastuksia. Myös peruskoululaisille tulee tarjota helposti saavutettavat mielenterveyspalvelut, kouluterveydenhuollossa. On tutkimusnäyttöäkin, että lyhytterapeuttiset interventiot ovat toimivia - ja mitä aiemmin saatavissa, sitä paremmin säästetään varoja ja tuetaan nuoren kasvua terveeseen aikuisuuteen.

Kuortti Marjo
Suomen Nuorisolääkärit ry